GÖTEBORGS UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

EUROPEISK INTEGRATION UNDER TIDER AV KRIS – SOLIDARITET ELLER EGENINTRESSE?

En studie om den europeiska integrationens utveckling under energikrisen 2022

Erik Haraldsson

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Markus Johansson

Abstract

Energy politics has traditionally been considered a matter of national importance, as national governments have been keen on keeping control of the policy area. However, within the European Union (EU) energy policy has been subject of further European integration during the last decade, especially within the energy market. Furthermore, energy policy is still a special political area, as Member States of the EU have maintained control of their national energy mix and the security of supply aspect of energy politics, preventing further European integration within energy politics. Faced with the current energy crisis, the aim of this bachelor's thesis is to examine the effect the pressures of the energy crisis have had on the European integration within energy politics, by using a qualitative literature analysis of policy documents from the European Parliament, the European Commission, and the European Council. The research question chosen to examine the phenomena is: what effects has the current energy crisis had on the European integration within energy politics? The theories of European integration; neofunctionalism, embedded intergovernmentalism and new intergovernmentalism composes a theoretical framework, which together with an analytical scheme is used to analyse the policy documents from the European institutions. The results reveal that deepening crisis has led to a unity among the European institutions to endorse further coordination within energy politics to ensure security of supply during the crisis. Thus, as new areas are being target of European integration and the supranational European institutions having an impact on the development, the theories of neofunctionalism and embedded intergovernmentalism offers the most reliable explanations of the development during the energy crisis.

Övrigt

Jag vill rikta ett särskilt tack till min handledare Markus Johansson, som engagerat bidragit med värdefull feedback under hela arbetsgången. Tack!

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Markus Johansson
Nyckelord:	European integration, Energy crisis, Energy politics, Energy union, neofunctionalism, embedded intergovernmentalism, new intergovernmentalism. Europeisk integration, Energikris, Energipolitik, Energiunionen, neofunktionalism.
Antal ord:	12 524

Innehåll

1. Inledning 1
1.2 Syfte och frågeställning 2
1.3 Disposition 2
2. Tidigare forskning 4
2.1 Tidigare forskning 4
2.1.1 Definition av europeisk integration 4
2.1.2 Europeisk integration inom energipolitiken 4
Energipolitik som nationell angelägenhet 5
Energipolitik som europeisk angelägenhet & Energiunionen 6
Förklaringar till europeisk integration inom energipolitiken 6
2.1.3 Europeisk integration i tider av kris 8
Symmetriska och asymmetriska kriser 8
Spårbundenhet och failing forward som förklaring 9
2.1 Forskningslucka och bidrag 10
3. Teoretiskt ramverk 12
3.1 Intergovernmentalism 12
3.1.1 New Intergovernmentalism 12
3.1.2 Embedded Intergovernmentalism 13
3.2 Neofunktionalism 14
3.2.1 Förväntningar på energikrisen 2022 – integration i tider av kris 15
3.3 Analysschema 16
4. Metod och material 18
4.1 Material 18
4.2 Metod 20
5. Resultat 22
5.1 Hur beskrivs energikrisen och lösningarna på krisen? 22
5.2 Föreslår respektive institution överstatliga lösningar? 24
5.3 Hur autonomt förhåller sig Kommissionen gentemot Europeiska rådet? 25
5.4 Hur påverkas integrationen av att krisen fördjupas? 26
6. Avslutande diskussion 28
Referenser 30

1. Inledning

Sedan Rysslands invasion av Ukraina 2022 befinner sig Europa i kris. Förutom mänskligt lidande, matbrist och flyktingströmmar har framförallt höga energipriser fått stora ekonomiska konsekvenser över hela världen (Osicka & Cernoch, 2022). Särskilt medlemsländerna i Europeiska unionen (EU) har drabbats hårt av skenande energipriser, eftersom Ryssland minskat exporten av gas, som svar på EU-ländernas gemensamma sanktioner gentemot Ryssland (Osicka & Cernoch, 2022). Europas energisystem har även hamnat i beroendeposition gentemot andra externa aktörer, då flera av medlemsstaterna, särskilt i Östeuropa är beroende av gas, kol och olja från Ryssland, men även andra omgivande länder, och det senaste decenniet har präglats av återkommande problem i energitillförseln till de mest beroende EU-medlemsstaterna (Osicka & Cernoch, 2022; Szulecki et al., 2016).

EU har drabbats av flera olika kriser de senaste decennierna, där framförallt finanskrisen med efterföljande eurokris och migrationskrisen 2015 har studerats av tidigare forskning, för att avgöra hur den europeiska integrationen utvecklas under tider av kris. Framförallt har tidigare forskning studerat utvecklingen med de traditionella teorierna om europeisk integration, neofunktionalism och olika typer av intergovernmentalism. Trots de olika perspektiven är forskningen enig om att den europeiska integrationen under tider av kris påverkas av huruvida krisen är asymmetrisk eller symmetrisk, om krisen påverkar många medlemsstater, eller bara få. Eurokrisen var både symmetrisk och asymmetrisk, och påverkade alla medlemsländer genom att det finansiella systemet i Europa riskerade att kollapsa, men Sydeuropa drabbades extra hårt under krisen. Symmetrin möjliggjorde fördjupad integration, och att EU:s kompetenser på det ekonomiska området kom att utnyttjas mer, exempelvis genom gemensamma lån. Migrationskrisen däremot var asymmetrisk, och drabbade ett fåtal länder extra hårt. Krisen kunde inte hanteras på överstatlig nivå, då medlemsstaterna saknade harmonisering av migrationslagar, och EU-kompetenser om en omfördelningsmekanism av flyktingar kom att misslyckas, på grund av medlemsstaternas ovilja (Ferrara & Kriesi, 2022; Schimmelfennig, 2018).

Nuvarande energikris kan också anses vara både symmetrisk och asymmetrisk samtidigt, då samtliga medlemsländer påverkats av höga energipriser, men de länder som är beroende av rysk energi drabbas ännu hårdare (Osicka & Cernoch, 2022). Energikrisen förvärrades efter Rysslands invasion av Ukraina 24 februari 2022, men redan under hösten 2021 började de stigande energipriserna diskuteras på EU-nivå (EUCO 17/21). Det energipolitiska området har innan energikrisen präglats av ökad överstatlighet, speciellt inom ekonomiska frågor, där medlemsstaterna varit positiva till en mer integrerad energimarknad för att möjliggöra export mellan länderna. Dessutom har en energiunion etablerats sedan 2015, där medlemsstaterna exempelvis givit Kommissionen möjlighet till att förhandla om import av energi från externa aktörer för medlemsstaternas räkning. Även om energipolitiken har präglats av fördjupad samordning och europeisk integration, särskiljer sig energipolitiken från andra politiska områden eftersom medlemsstaterna ser energiförsörjning och energipolitik som en grundläggande del av statens verksamhet, även utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Därför har medlemsstaterna fortsatt makt över sin energimix, vilket försvårar fördjupad integration (Szulecki, 2016; Szulecki et al., 2016; Pointvogl, 2009).

Forskningsfältet inom europeisk integration präglas av en debatt kring vilken typ av teori som bäst beskriver utvecklingen av den europeiska integrationen. Enligt funktionalistiska teorier drivs integrationen av de överstatliga institutionerna Kommissionen och EU-domstolen, medan integrationen enligt intergovernmentalistiska teorier snarare drivs av medlemsstaterna, om de har intresse av att fördjupa integrationen och samarbetet inom ett särskilt politikområde (Hooghe & Marks, 2019). Studien ämnar göra ett bidrag till litteraturen om europeisk integration under tider av kris, samt till energipolitikens utveckling på EU-nivå.

Studien ska undersöka vilka effekter krisfaktorerna som energikrisen givit upphov till har haft på den europeiska integrationen inom energipolitiken, genom att härleda utvecklingen till olika indikatorer från teorierna på europeisk integration. En framstående indikator är vilken av EU-institutionerna som varit drivande i utvecklingen, om Europeiska rådet eller Kommissionen har störst inflytande över utvecklingen. Andra indikatorer är beskrivningen och lösningar på krisen från respektive institution, samt huruvida dem föreslår överstatliga lösningar eller ej, och vilken påverkan fördjupad kris har på utvecklingen.

1.2 Syfte och frågeställning

Givet utvecklingen det senaste decenniet inom energipolitiken på EU-nivå, men energipolitikens fortsatta intergovernmentala karaktär, ämnar uppsatsen göra ett bidrag till litteraturen om den europeiska energipolitiken, samt studera hur den europeiska integrationen påverkas under tider av kris, i ett politiskt område som karaktäriseras av nationellt beslutsfattande. Eftersom studien även syftar till att studera den europeiska integrationen, görs även ett bidrag till debatten om de teoretiska perspektiven på europeisk integration. Studien kommer att genomföras med utgångspunkt i neofunktionalismen, new intergovernmentalism samt embedded intergovernmentalism. Enligt neofunktionalismen är Kommissionen den drivande institutionen inom EU-samarbetet, och lägger lagförslag som innebär mer överstatlighet, och kriser har en särskilt integrationsfördjupande effekt. Embedded intergovernmentalism och new intergovernmentalism hädar istället att Europeiska rådet är den drivande aktören, och att medlemsstaterna endast tillåter integration om de har intresse av det. Därutöver kommer teorier från tidigare forskning om europeisk integration i tider av kris användas för att skapa förväntningar på hur energikrisen kommer påverkas. Studien genomförs med en kvalitativ innehållsanalys, där policydokument från Kommissionen, Europeiska rådet och Europaparlamentet analyseras och sedan kategoriseras i ett analysschema.

Frågeställningen som ska besvaras är *vilka effekter har energikrisen haft på den europeiska integrationen inom energipolitiken?* Frågeställningen har formulerats generellt för att möjligliggöra inkludering av indikatorerna teorierna inom europeiska integration har som skiljelinje, och som indikatorer för att härleda europeisk integration. Förutom att teorierna är oeniga kring huruvida Kommissionen eller Europeiska rådet är den ledande institutionen inom EU, finns även oenighet kring hur krisen och lösningarna beskrivs, hur autonomt Kommissionen arbetar och vilken effekt fördjupad kris har. Samtliga indikatorer kommer undersökas i uppsatsen.

1.3 Disposition

Inledningsvis presenteras tidigare forskning, om energipolitiken på nationell- och europeisk nivå. Därefter presenteras det teoretiska ramverket, med teorier på europeisk integration, new intergovernmentalism, embedded intergovernmentalism och neofunktionalism. Dessutom

presenteras förväntningar på energikrisen utifrån tidigare forskning om europeisk integration under tider av kris. Det teoretiska ramverket bildar ett analysschema, som används för att tolka materialet i den kvalitativa innehållsanalysen. Uppsatsen avslutas med en avslutande diskussion där resultatet diskuteras och jämförs med tidigare forskning på området.

2. Tidigare forskning

Uppsatsen utgår från tidigare forskning som behandlat energipolitik i allmänhet, på euroepisk- och nationell nivå, samt hur den europeiska integrationen inom energipolitiken har utvecklats. Olika förklaringsmodeller om hur den europeiska integrationen inom energipolitiken har sett ut lyfts också, med särskilt fokus på new intergovernmentalism, embedded intergovernmentalism och neofunktionalism, eftersom nämnda teorier präglar forskningsfältet om europeisk integration inom energipolitiken. Eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka hur europeisk integration utvecklats under tider av kris kommer även litteratur som behandlar europeisk integration under tider av kris presenteras. Först följer en definition av europeisk integration, för att få förståelse för uppsatsens syfte.

2.1 Tidigare forskning

2.1.1 Definition av europeisk integration

Europeisk integration är ett begrepp som är svårdefinierat, och inom forskningen finns ingen vedertagen definition, eftersom begreppet innehåller så många aspekter. Generellt brukar den europeiska integrationen kategoriseras, exempelvis ekonomisk integration eller politisk integration. Haas (1968) definierar den politiska europeiska integrationen med en beskrivning av europeisk integration som en process, där medlemsstaterna *delar* och *delegerar* makt till överstatliga institutioner som skapats tillsammans. Enligt Haas (1968) innebär fördjupad politisk europeisk integration att det sker ett skifte inom det politiska beslutsfattandet, där ett nytt center för lagstiftning skapas, och beslutanderätten försvinner. Tidigare forskning inom europeisk integration på energiområdet beskriver även europeisk integration i liknande termer, har exempelvis EU fått mer beslutanderätt inom ett energipolitiskt område, anses det vara fördjupad europeisk integration (ex. Maltby, 2013; Thaler, 2016).

2.1.2 Europeisk integration inom energipolitiken

Energipolitik har varit en central del av europeisk integration sedan grundandet av de europeiska gemenskaperna på 1950-talet. Syftet med Europeiska stål- och kolgemenskapen var att säkerställa att stål- och kolindustrin inte användes i militärt syfte, och möjliggöra att Frankrike och Tyskland skulle dela mer på resurserna, och integrera både ekonomier och industri (Maltby, 2013). Förutom att säkerställa att atomenergi inte användes för militära syften, och säkerställa tillgången på kärnbränsle grundades även Euratom på 1950-talet (Maltby, 2013). Energifrågor och energipolitik har därför varit en grundläggande del av det europeiska samarbetet sedan grundandet av de europeiska gemenskaperna. Framförallt har samarbetet inneburit att medlemsstaterna ska ges säker tillgång till energi, och dessutom ska marknaderna inom energiområdet integreras i syfte att tillgängliggöra energi genom konkurrensutsättning (Kustova, 2017).

Ryssland har exporterat energi till Europa i årtionden, men har under de senaste decennierna kommit att ses som en oseriös partner, efter flera stopp i gasförsörjningen till Europa (Szulecki et al., 2016). De områden där samarbetet mellan medlemsstaterna har fördjupats består därför av säkerhet, och att samordna inköp av energi från andra externa aktörer än Ryssland, även om det präglas av frivillighet (Szulecki, 2016). Även arbetet att klimatanpassa den europeiska energiförsörjningen har varit föremål för fördjupat samarbete, exempelvis har medlemsstaterna

förbundit sig att bli klimatneutrala fram till 2050 (Szulecki, 2016). Energiunionen som föreslogs av Kommissionen 2015 har framförallt som uppgift att säkerställa tillgången på energi, och klimatanpassa det europeiska energinätverket (Szulecki, 2016; Szulecki et al., 2016). Emellertid har svårigheterna att helt samordna och integrera medlemsstaternas olika energinätverk präglats av svårigheter, då medlemsstaterna har olika energimixer och ibland uppvisat ovilja till fördjupat samarbete inom energipolitiken (Maltby, 2013; Szulecki, 2016; Szulecki et al., 2016).

Även om energipolitiken har varit en grundläggande del av det europeiska samarbetet sedan 1950-talet, har medlemsstaterna fortfarande den avgörande delen av makten, och det är omdebatterat huruvida energipolitiken ska vara en nationell eller europeisk angelägenhet.

Energipolitik som nationell angelägenhet

Tidigare forskning som studerat europeisk integration inom energipolitiken är överens om en viss ovilja till fördjupat överstatligt samarbete inom energipolitiken existerar, eftersom medlemsstaterna ofta anser att energipolitiken är en nationell angelägenhet, och ett politiskt område som är grundpelare i statens centrala verksamhet (Szulecki et al., 2016; Pointvogl, 2009; mfl.) Energipolitiken och energiförsörjningen kopplas även till säkerhetspolitik, där medlemsstaterna ser energiförsörjningen som viktig eftersom den i händelse av krig kan vara ett prioriterat mål (Pointvogl, 2009). Många av EU:s medlemsstater är även beroende av importerad energi för att vidmakthålla energiförsörjningen, särskilt medlemsstaterna i Östeuropa, som har energisystem från sovjettiden som är kopplade till Ryssland (Szulecki, 2016). Även Tyskland har ett stort beroende av rysk gas, och länderna har gemensamt att de behöver upphandla kontrakt för att importera energi, inte bara med Ryssland utan även andra länder i Europas närhet (Szulecki et al., 2016; Pointvogl, 2009). Eftersom energipolitiken av medlemsstaterna ansetts vara av nationell kompetens har kontrakt med energiaktörer slutits separat och bilateralt med exportländerna, men efter 2015 har emellertid koordinerande försök gjorts till gemensamma kontrakt på europeisk nivå (Szulecki et al., 2016; Pointvogl, 2009).

Forskningen betonar även att medlemsstaterna varit motvilliga till fördjupat europeiskt samarbete eftersom de vill behålla sin unika energimix för att vidmakthålla energiförsörjningen, och det finns stora skillnader bland medlemsstaternas energimix, men också synen på olika energikällor och huruvida EU bör få utökade befogenheter på området. Det finns stora skillnader mellan medlemsstaterna, framförallt mellan dem i Östeuropa, samt de i västra och norra Europa, där de östeuropeiska medlemsstaterna i högre utsträckning motsätter sig en koordinerad energipolitik, och gemensamma mål om att exempelvis minska användningen av fossila bränslen i sin energimix (Knodt & Ringel, 2018; Szulecki, 2016; Szulecki et al., 2016). Medlemsstaterna har förbundit sig att minska sina utsläpp av koldioxid, och ska bli klimatneutrala 2050, men trots att EU har kompetens att samordna ländernas klimatpolitik, och sätter gemensamma mål är harmoniseringen emellertid låg, eftersom medlemsstaterna fortsatt har kontroll över sin egen energimix. Det innebär i praktiken att flera medlemsstater, mestadels i Östeuropa, fortsatt är beroende av exempelvis kol för sin energiförsörjning, och kommer vara det i decennier framöver, medan flera medlemsstater i Västeuropa utvecklar vind- och solkraft. (Szulecki, 2016; Szulecki et al., 2016). Kontrasterna mellan medlemsstaternas energimix är därför omfattande, trots de gemensamma mål Kommissionen har presenterat (Szulecki, 2016).

Energipolitik som europeisk angelägenhet & Energiunionen

Trots synen på energipolitik som en nationell angelägenhet har det emellertid skett en utveckling där medlemsstaterna utökat samarbetet med varandra, och utökad europeisk koordinering av energifrågor. Forskningen är enig om att det krävs starka incitament för att medlemsstaterna ska välja att överföra kompetens från ett politikområde som starkt förknippas med nationalstaten till EU-nivå. Integrationen har framförallt fördjupats under tidigare energikriser, exempelvis efter 2009, när ett gemensamt samarbete har möjliggjort för medlemsstaterna att säkerställa tillgången på energi, och gemensamma lösningar som gör att medlemsländerna gynnas av samarbetet (Maltby, 2013; Ringel & Knodt, 2018; Szulecki et al., 2016; Pointvogl, 2009). Exempelvis lanserades Energiunionen under 2015, för att möjliggöra koordinering mellan medlemsländerna i energifrågor och möjligheten att förhandla om gemensamma europeiska kontrakt av energileveranser, efter flera energikriser i början av 2000-talet där Ryssland emellanåt avbröt gasleveranser till Europa (Szulecki et al., 2016).

Energiunionen föreslogs först under 2014 av polska premiärministern Donald Tusk, med fem olika pelare som syftade till att minska beroendet av rysk energi, samt möjligheten att gemensamt upphandla kontrakt av energi på EU-nivå, men också bygga gemensam infrastruktur för lagring av gas i EU (Szulecki et al., 2016). Innan Energiunionen slutligen antogs av Europeiska rådet hade flera omarbetningar skett. Kommissionen hade presenterat ett förslag som byggde på Tusks ursprungliga förslag, men där medlemsstaterna skulle skapa starkare interdependens inom energisektorn, bli mer beroende av varandra, vilket skulle föranleda utökad kompetens inom energiområdet på EU-nivå (Maltby, 2013; Ringel & Knodt, 2018; Szulecki et al., 2016). I den slutgiltiga versionen som antog av Europeiska rådet 2015 hade betydelsen av interdependens tonats ner, samtidigt som texten explicit antydde att energipolitiken skulle förbli en nationell kompetens och angelägenhet, samt att varje medlemsstat självständigt kunde besluta om sin energimix (Ringel & Knodt, 2018; Szulecki et al., 2016). Även om den europeiska integrationen inom energipolitiken har fördjupats finns alltså en spänning mellan de nationella intressena av att behålla kontroll över energipolitiken samt Kommissionens strävan efter mer koordinering och överstatlighet, vilket ges uttryck i spänningen mellan Europeiska rådet och Kommissionen (Ringel & Knodt, 2018; Szulecki et al., 2016).

Förklaringar till europeisk integration inom energipolitiken

Oenigheten kring institutionernas roll och i vilken utsträckning energipolitiken har integrerats har sin grund i debatten kring teoretiska perspektiv på europeisk integration där både Maltby (2013) samt Ringel och Knodt (2018) har ett mer neofunktionalistiskt synsätt, och menar att EU:s överstatliga institutioner driver utvecklingen framåt. Thaler (2016) samt Bocquillon och Maltby (2020) antar ett mer intergovermentalistiskt perspektiv, där Thaler (2016) förespråkar new intergovermentalism som förklaringsmodell och Bocquillon och Maltby (2020) lanserar en ny modell av intergovernmentalism, embedded intergovermentalism: det finns alltså även oenighet inom respektive teori. Forskningen som undersökt tidigare energikriser är eniga om att energikriserna tenderar att få medlemsstaterna att fördjupa samarbetet (Bocquillon & Maltby, 2020; Maltby, 2013; Ringel & Knodt, 2018; Thaler, 2016). Exempelvis var det med energikrisen 2009 i åtanke som Energiunionen etablerades under 2015, vilket fördjupade samarbetet (Bocquillon & Maltby, 2020; Ringel & Knodt, 2018; Thaler, 2016). Att energikriserna föranleder ett fördjupat samarbete kan även kopplas till forskningen om europeisk integration under tider av kris, som innebär att symmetriska kriser tenderar att trigga

mer samarbete och överstatlig hantering (Ferrara & Kriesi, 2022; Schimmelfennig, 2018). Eftersom även energikrisen 2022 har alla medlemsländer, finns förväntningar på att krisen kommer innebär fördjupat samarbete inom energipolitiken.

Även om forskningen är enig om att EU fått utökade befogenheter inom energipolitiken, existerar en oenighet om i vilken utsträckning energipolitiken blivit mer överstatlig, och vilken institution som har störst påverkan på policyutvecklingen. Thaler (2016) har analyserat utvecklingen inom energipolitiken, genom analys av policydokument från Kommissionen och Europeiska rådet, samt kompletterat med intervjuer från högt uppsatta tjänstemän inom båda institutioner. Thaler (2016) använder sig av teorin new integovernmentalism som beskriver den europeiska integrationen som intergovernmental, där medlemsstaterna trots fördjupad integration inte har flyttat över mer beslutanderätt till EU-nivå. Europeisk integration sker också framförallt för att medlemsstaterna har intresse av det. Thaler (2016) konstaterar att de flesta besluten inom energipolitiken fattas av Europeiska rådet, givet energipolitikens känsliga karaktär, varför också medlemsstaterna velat behålla det nationella inflytandet över frågan. Därför har Europeiska rådet ofta fungerat som en sorts bromskloss, och ofta inte beslutat om lika långgående förslag som Kommissionen presenterat, vad gäller klimatpolitik och samordning av exempelvis energimix. För att utnyttja sin roll som agendasättande och lagförslagsgivande institution har Kommissionen emellertid försökt koordinera sina förslag med förhandlingarna i Europeiska rådet, och agera som en sorts expert under förhandlingarna, för att få maximalt inflytande (Thaler, 2016). Thaler (2016) illustrerar utvecklingen med att ge exempel på att integrationen inom energipolitiken framförallt varit intensiv i handelsfrågor, där medlemsstaterna har intresse av en fri elmarknad, för att kunna exportera el enklare. Integrationen har inte varit lika intensiv vad gäller exempelvis energimix, eller vilka aktörer medlemsstaterna importerar energi ifrån, vilket är frågor som medlemsstaterna inte har intresse av att integreras i, då sådana frågor ses som en grundläggande del av det nationella självbestämmandet (Thaler, 2016).

Bocquillon och Maltby (2020) riktar kritik mot Thaler (2016), och menar att utvecklingen inom energipolitiken inte helt kan tillskrivas new intergovermnentalism, eftersom även de överstatliga institutionerna har haft en viss påverkan inom styrningen av Energiunionen, som studien undersöker. De överstatliga institutionerna, med Kommissionen och Europaparlamentet har haft stor påverkan på beslutsfattandet inom *mindre känsliga* områden inom energipolitiken, vad gäller exempelvis handel med energi inom EU. I sådana områden har framförallt unionsmetoden nyttjats, som innebär att Kommissionen lägger lagförslag, som sedan måste godkännas av både Europaparlamentet och Ministerrådet, med kvalificerad majoritet (Bocquillon & Maltby, 2020). I sådana fall har inte Europeiska rådet haft den framträdande roll som new intergovermentalism tillskriver institutionen. Bocquillon och Maltby (2020) etablerar en ny modell av interogvernemtalism, *embedded intergovermentalism* som beskriver en sorts hybridmodell av beslutsfattande, där Europeiska rådet har stort inflytande inom vissa frågor, exempelvis vad gäller medlemsländernas energimix och frihet att välja exportör av energi, medan andra frågor präglas av mer överstatlighet. Därför passar utvecklingen inte helt in i new intergovermentalism. Oenigheten visar på att debatter även förekommer inom respektive teori på europeisk integration.

Maltby (2013) antar ett mer neofunktionalistiskt perspektiv, som innebär att den europeiska integrationen fördjupas genom *spillover*, där Kommissionen och EU-domstolen lägger förslag som stegvis föranleder fördjupad integration. Dock antar Maltby (2013) även ett

intergovernmentalt perspektiv, som motiveras med att energipolitiken till stora delar är ett område där medlemsstaterna fortsatt har störst inflytande, och att integrationen sker för att medlemsstaterna har intresse av det. Maltby (2013) har studerat Kommissionens lagförslag från 1950-talet fram tills 2010, och kombinerat med intervjuer med tjänstemän på de europeiska institutionerna. Maltby (2013) argumenterar dock för att Kommissionen har haft störst inflytande över integrationen, i form av en agendasättande aktör, och menar likt Thaler (2016) att tidigare energikriser fått medlemsstaterna att bli mer välvilliga till att ge EU mer kompetenser på energiområdet. Att Kommissionens förslag på energiområdet ofta betonar medlemsstaternas inflytande och bibehållande av det nationella självbestämmandet inom energipolitiska beslut menar Maltby (2013) beror på att nya medlemsstater har andra förutsättningar i sin energiförsörjning jämfört med övriga medlemsländer, stora svårigheter uppstår om harmonisering ska ske. Även Ringel och Knodt (2018) menar att Kommissionen är den drivande institutionen, och för integrationen framåt. Ringel och Knodt (2018) anger användandet av den öppna samordningsmetoden för att illustrera hur Kommissionen får inflytande. Den öppna samordningsmetoden (OMC) innebär att Kommissionen får en central roll, då den övervakar hur medlemsländerna implementerar en viss politik och har möjlighet att framhäva framgångsrika länder och öppet kritisera länder som misslyckats med implementering. OMC kan användas när medlemsländerna har svårigheter att komma överens, eller när vissa medlemsstater visar ovilja till harmonisering (Ringel & Knodt, 2018). Ur det neofunktionalistiska perspektiv som Ringel och Knodt (2018) applicerar kan OMC användas av Kommissionen för att fördjupa integrationen. Länder som misslyckas med implementering av lagstiftning kan framstå i negativ dager, vilket medlemsstaterna vill undvika, och därför kan samordning och harmonisering ske trots att vissa medlemsstater från början varit negativa till fördjupad integration (Ringel & Knodt, 2018).

2.1.3 Europeisk integration i tider av kris

Symmetriska och asymmetriska kriser

Forskningen som studerat europeisk integration under tider av kris är emellertid enig om att hanteringen av krisen påverkas av huruvida den är asymmetrisk eller symmetrisk. Kriser som drabbar fler medlemsstater är symmetriska, medan kriser som drabbar endast ett fåtal medlemsländer är asymmetriska (Schimmelfennig, 2018). Forskningen har framförallt fokuserat på eurokrisen och migrationskrisen 2015. Under eurokrisen påverkades alla länder med Euro som valuta, och hade valutan kollapsat hade även hela Europas finansiella system riskerat att kollapsa (Biermann, 2019). Migrationskrisen 2015 präglades framförallt av att ett fåtal medlemsstater, i södra EU vid den yttre gränsen, och medlemsstater i norra Europa som mottog många migranter drabbades (Biermann, 2019; Schimmelfennig, 2018). Migrationskrisen kan alltså anses vara asymmetrisk, och hade inte lika stor påverkan på medlemsstaterna som eurokrisen hade, som påverkade euroländerna mest, men även alla EU-länder, då hela Europas finansmarknad hotades av kollaps (Ferrara & Kriesi, 2022). Huruvida krisen är symmetrisk eller ej påverkar hur samordnat hanteringen blir från EU, symmetriska kriser tenderar att mötas av fördjupat samarbete och mer överstatlighet, medan asymmetriska kriser oftast inte löses överstatligt, utan präglas snarare av fruktlösa förhandlingar i Europeiska rådet där medlemsstaterna som drabbas mest ofta förespråkar gemensam hantering, och medlemsländer som påverkas minst gärna struntar i gemensamma lösningar (Biermann, 2019; Ferrara & Krieisi, 2022; Schimmelfennig, 2018). Därför kunde ECB och Kommissionen enas om förslag för att gemensamt bidra ekonomiskt till de skuldsatta länderna under eurokrisen,

medan det fanns stora svårigheter att enas om en omfördelningsmekanism av migranter i EU under migrationskrisen 2015 (Ferrara & Krieisi; Schimmelfennig, 2018).

Forskningen om europeisk integration under tider av kris kan användas för att skapa förväntningar på nuvarande energikris, särskilt användbart är huruvida energikrisen är symmetrisk eller ej. Eftersom energikrisen påverkar samtliga medlemsländer med höga energipriser, men samtidigt påverkar medlemsländerna som är beroende av rysk energi extra hårt, kan energikrisen anses vara både en symmetrisk och asymmetrisk kris. I egenskap av en symmetrisk kris innebär förväntningarna att energipolitiken kommer präglas av fördjupad europeisk integration, och att medlemsstaterna får intresse av mer samarbete inom energifrågorna. Då krisen även är asymmetrisk skulle en variation i förväntningarna kunna bestå av att de länderna som blir extra hårt drabbade eftersträvar gemensamma lösningar, medan de medlemsstater som påverkas lindrigare motsätter sig mer överstatlighet, som under migrationskrisen.

Spårbundenhet och failing forward som förklaring

Artiklarna som studerat kriserna med ett neofunktionalistiskt perspektiv är eniga kring att spårbundenhet har påverkan på hur villiga medlemsländerna är till att fördjupa integrationen för att lösa problemen. Om krisen drabbar ett politiskt område där medlemsstaterna sedan tidigare är vana vid gemensam krishantering, finns också större möjlighet för fördjupad integration och möjlighet till att ge mer överstatlighet till EU-institutionerna (Ferrara & Krieisi, 2022; Schimmelfennig, 2018). Ferrara och Kriesi (2022) menar att i politikområden som präglas av långtgående europeisk integration, exempelvis handel och ekonomi, finns också mer möjligheter för Kommissionen att mer självständigt överta kompetenser från medlemsstaterna, då de sedan tidigare har erfarenheter av att EU har kompetens över delar av politikområdet. Det kan jämföras med migrationskrisen, där medlemsstaterna i högre utsträckning själva hade kontroll över migrationspolitiken, vilket försvårade helt överstatlig hantering av krisen, och förhandlingarna skedde framförallt i Europeiska rådet, vilket förhindrade en fördjupad integration. Inom migrationspolitiken hade EU få kompetenser, och harmoniseringen mellan länderna var också låg, då medlemsstaterna hade olika typer av migrationslagstiftning (Ferrara & Krieisi, 2022).

Studier som haft ett intergovernmentalt perspektiv, både liberal intergovermentalism och new intergovermentalism argumenterar för att kriserna framförallt skapar incitament som föranleder att staterna har intresse för fördjupad integration (Biermann, et al., 2019; Jones, Kelemen, Meunier, 2021; Sacadura Valle-Flor, 2018). Jones et al. (2021) argumenterar för att medlemsstaterna i viss utsträckning själva bidrar till krisernas omfattning, genom att de skapar EU-institutioner som inte fullt ut är tillräckligt överstatliga, när en kris sedan inträffar bidrar den till att institutionen får mer överstatliga förmågor. Jones et al (2021) benämner resonemanget som ”failing forward”, alltså att krisfaktorer synliggör bristfälligheter i de europeiska institutionerna, vilket föranleder mer överstatlighet. Resonemanget kan även kopplas till forskningen om spårbundenhet och asymmetri och symmetri. Har staterna intresse av att fördjupa integrationen är de sannolikt drabbade av krisen, vilket kan indikera symmetri. Att samarbete och sluta avtal med andra medlemsstater kan därför anses vara mer ”värt” än att låta förhandlingarna kollapsa, och inget avtal blir av, likt Jones et al. (2021) resonemang. I artikeln har eurokrisen och migrationskrisen jämförts för att illustrera skillnader i hanteringen, utifrån en kombination av neofunktionalism och intergovermentalism. Eurokrisen kunde lösas med mer överstatlighet eftersom medlemsstaterna annars skulle drabbas hårt, samtidigt som

migrationskrisen inte kunde lösas gemensamt eftersom staterna som inte drabbades inte skulle tjäna på ett avtal om att ta emot flyktingar (Jones et al., 2021).

2.1 Forskningslucka och bidrag

Den tidigare forskningen är överens om att kriser har en påverkan på europeisk integration, och att integrationen under kriser tenderar att fördjupas. Krisen behöver emellertid vara symmetrisk och drabba många medlemsländer för att trigga överstatliga lösningar (Ferrara & Kriesi, 2022; Schimmelfennig, 2018). Även spårbundenhet påverkar hur krisen inverkar på europeisk integration, eftersom områden som tidigare präglats av europeisk integration och överstatlighet under kriser tenderar att präglas av än mer europeisk integration och överstatlighet (Ferrara & Kriesi, 2022; Jones et al., 2021; Schimmelfennig, 2018). Medlemsstaterna behöver även ha intresse av att fördjupa integrationen i det specifika området, och en kris kan föranleda att sådant intresse uppstår (Biermann et al., 2019; Jones et al., 2021).

Energikrisen har med skenande energipriser drabbat alla EU-medlemmar, även om de medlemsstater som är beroende av rysk energi drabbats värst, med ännu högre energipriser och effektbrist (Osicka & Cernoch, 2022). Energikrisen uppvisar likheter med eurokrisen, eftersom den dels drabbar några medlemsländer extra hårt, genom deras beroende av rysk energi, dels drabbas alla medlemsländer genom skenande energipriser eftersom energimarknaden är integrerad (Osicka & Cernoch, 2022). Eurokrisen drabbade euroländerna och länderna i Sydeuropa värst, men samtliga EU-länder drabbades, eftersom de integrerade finansiella systemen påverkades av eurokrisen (Biermann et al., 2019; Ferrara & Kriesi, 2022; Schimmelfennig, 2018). Även Covid-19-krisen var symmetrisk då samtliga medlemsländer drabbades, men länderna i Sydeuropa påverkades mest, både hälsomässigt och ekonomiskt (Ferrara & Kriesi, 2022). Både eurokrisen och Covid-19 pandemin hanterades överstatligt, och föranledde fördjupad integration, med gemensamma lån av euroländerna, och sedan av hela EU under Covid-19 pandemin (Ferrara & Kriesi, 2022). Eftersom samtliga EU-länder drabbats av höga energipriser bör det finnas intresse hos medlemsstaterna att gemensamt lösa energikrisen, och eftersom elmarknaden är gemensam, bör också lösningarna vara det. Emellertid skulle lösningarna kunna präglas av att de medlemsstater som drabbats extra hårt av energikrisen, också är mer positiva gentemot fördjupad europeisk integration inom energipolitiken, jämfört med de länder som inte är beroende av rysk energi, och framförallt drabbats av höga energipriser. Det kan härledas till utvecklingen under migrationskrisen, då de hårdast drabbade länderna också var mest positiva till gemenensamma europeiska lösningar, som dock anses vara asymmetrisk (Schimmelfennig, 2018).

Covid-19 pandemin föranledde fördjupad integration, framförallt inom ekonomin med de gemensamma lån som EU tog för att stödja de mest utsatta länderna, men också inom hälsopolitiken då Kommissionen förhandlade om vaccinleveranser för samtliga medlemsländer (Ferrara & Kriesi, 2022). Likt Covid-19 så uppkom även energikrisen under chockartade omständigheter och förvärrades efter Rysslands invasion av Ukraina, som också var en dramatisk händelse i Europa. Eftersom de dramatiska händelserna tycks föranleda europeisk integration är energipolititiken under energikrisen särskilt intressant att undersöka, den är av speciell karaktär då medlemsstaterna gärna vill behålla kontroll över den, men krisfaktorerna skulle kunna föranleda fördjupad integration trots energipolitikens speciella karaktär.

Studien bidrar alltså till både litteraturen om energipolitik på europeisk nivå, och till litteraturen om hur tider av kris påverkar vilken riktning den europeiska integrationen tar. Givet det aktuella

händelseförloppet är inte energikrisen studerad, och energipolitikens särskilda karaktär skapar incitament att studera hur tider av kris påverkar den europeiska integrationen. Kunskapen är viktig för att förstå vilken innebörd kristider har på policyutvecklingen, och hur medlemsstaterna förhåller sig till europeisk integration. Om resultaten indikerar att integrationen inom energipolitiken har fördjupats under krisen, ändrar det förståelsen för energipolitiken, då den tidigare ansetts vara en nationell angelägenhet. Det innebär att krisfaktorerna varit så starka att medlemsstaterna valt att ge upp delar av beslutsfattandet över energipolitiken, eller åtminstone valt att fördjupa samarbetet.

3. Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverket utgör uppsatsens tredje del, och består av det teoretiska ramverk som studien utgår från. Teorin bildar ett analysschema, som består av frågor som ska fånga de indikatorer från respektive teori som kännetecknar europeisk integration och motståndet mot den. Analysschemat presenteras i tabell 1 nedan. Som tidigare nämnts innebär europeisk integration att makten delas och delegeras till överstatliga institutioner som medlemsstaterna tillsammans skapat, att ett skifte inom lagstiftningsprocessen sker, med en förflyttning av kompetens (Haas, 1958). Frågorna i analysschemat har därför konstruerats för att fånga indikatorer som problem- och krisbeskrivning, om överstatliga lösningar föreslås, hur autonomt Kommissionen förhåller sig samt hur fördjupad kris påverkar integrationen. Indikatorerna i analysschemat fungerar som svar på frågorna, och är indikatorer från neofunktionalism, embedded intergovernmentalism och new intergovernmentalism. Teorierna har valts eftersom energipolitiken är ett säreget område, där EU först efter Lissabonfördraget fått utökade befogenheter, varför de klassiska teorierna som liberal- och klassisk intergovernmentalism har exkluderats från studien. En koppling mellan historisk institutionalism och neofunktionalismen finns också, där *spillover*-effekten och spårbundenheten kan härledas till historisk institutionalism (Moravcsik, 2018). Enligt Moravscik (2018) finns en relation mellan historisk institutionalism och neofunktionalismen, men också liberal intergovernmentalism, där de inte anses vara konkurrerande teorier, utan snarare komplement. I studien namnges fortsatt indikatorer som spårbundet som neofunktionalism, eftersom tidigare forskning också gjort det (se ex. Ferrara & Kriesi, 2022; Schimmelfennig, 2018).

3.1 Intergovernmentalism

Den intergovermentalistiska delen av det teoretiska ramverket består av new intergovernmentalism och embedded intergovernmentalism. Att klassisk intergovernmentalism och liberal intergovernmentalism ej använts beror på energipolitikens speciella karaktär, och att det börjat behandlas på EU-nivå efter Lissabonfördraget. New intergovernmentalism skiljer sig från klassisk intergovernmentalism eftersom medlemsstaterna forstatt anses vara de primära aktörerna inom europeisk integration, men andra aktörer kan påverka de intressen som medlemsstaten har. Skillnaden gentemot liberal intergovernmentalism är att new intergovernmentalism har en mer omfattande syn på formandet av det nationella intresset, där även legitimitet och auktoritet påverkar formeringen av en nationell ståndpunkt. Europeisk integration anses istället skapas under processen när det nationella intresset skapas av olika aktörer (Bickerton et al., 2015). Tidigare forskning har även nyttjat teorierna, exempelvis Thaler (2016), som använder new intergovernmentalism samt Bocquillon och Maltby (2020) som ju etablerar embedded intergovernmentalism.

3.1.1 New Intergovernmentalism

Sedan Maastrichtfördraget trädde i kraft 1993 har den europeiska integrationen fördjupats på flera politikområden. Utvecklingen sedan Maastrichtfördraget slöts har utvecklingen präglats av en integrationsparadox, som innebär att den europeiska integrationen har fördjupats inom flera politikområden, men utan att medlemsstaterna har givit de överstatliga institutionerna utökat inflytande. Det är alltså en sorts integrationsparadox som präglat utvecklingen enligt Bickerton, Hodson och Puetter (2015) som etablerat new intergovernmentalism.

Utvecklingen de senaste decennierna har även föranlett att Europeiska rådet har fått ett utökat inflytande över beslutsfattandet och policyutvecklingen. Flera artiklar illustrerar utvecklingen

genom exempel på att Europeiska rådet har ett möte, och sedan ger Kommissionen i uppgift att ta fram lagförslag som matchar diskussionerna under mötet (Fabbrini & Puetter; Smeets & Zaun, 2021; Szép, 2020; Thaler, 2016). Kommissionen antar inte längre en primär roll inom lagstiftningen utan inväntar och samordnar beslut från Europeiska rådet, vilket föranlett att Kommissionen hamnat i skymundan till Europeiska rådet (Fabbrini & Puetter, 2016). Euroepiska rådet har förutom att ha en framträdande roll inom krishantering även fått större inflytande i *vardagspolitik* som den benämns av forskningen, alltså vanliga politiska beslut som fattas kontinuerligt inom EU (Smeets & Shaun, 2020; Szép, 2020).

Hanteringen av eurokrisen och migrationskrisen tyder på en centralisering av politiska beslut i Europeiska rådet (Smeets & Zaun, 2021). Under kriserna kom Europeiska rådet att anta en central roll i beslutsfattandet, och förhandlingarna kom även att påverka den inställning och förhandlingsutrymme som tjänstemän på lägre nivåer hade (Smeets & Zaun, 2021; Szép, 2020). Även under förhandlingar kring energipolitiken har Europeiska rådet varit i centrum för förhandlingarna, och har fattat de mest centrala besluten, samt instruerat Kommissionen i lagförslag (Thaler, 2016). Europeiska rådet har framförallt blivit mer aktiv i politiska områden som nyligen givits EU-kompetens sedan Maastrichtfördraget 1993 och Lissabonfördraget 2009 (Puetter, 2015). Många av de nya policyområdena har präglats av svårigheter att komma överens, med exempelvis utrikespolitik, energipolitik och ekonomiska frågor, vilket bidragit till Europeiska rådets nya roll (Puetter, 2015).

I analysschemat består indikatorerna från new intergovernmentalism av synen på energikrisen som ett nationellt problem, där Europeiska rådet varit drivande aktör, med Kommissionen som ett expertverktyg under förhandlingar, efter Thalers (2016) resonemang om att Europeiska rådet fattar de mest centrala besluten inom energipolitiken. Ytterligare en indikator i analysschemat är att energikrisen betecknas som ett nationellt problem, som kan lösas med mellanstatliga inslag, men utan att Kommissionen får mer makt. Istället kännetecknas new intergovernmentalism av grundandet av *de novo*-organisationer, vad gäller energipolitiken skulle alltså en ny mellanstatlig organisation grundas, eller en existerande ges utökade befogenheter. Centralt är att integrationen fördjupas, men utan mer överstatlig makt åt Kommissionen (Bickerton et al., 2015). Den fjärde indikatorn innebär att integrationen kan fördjupas om medlemsstaterna har intresse av det, vilket innebär att de kan uttrycka önskemål om fördjupad integration i policydokumenten som analyseras.

3.1.2 Embedded Intergovernmentalism

Bocquillon & Maltby (2020) argumenterar för att beslutsfattandet inom energipolitiken på EU-nivå inte helt kan beskrivas av new intergovermentalism. Bocquillon och Maltby (2020) etablerar istället embedded intergovernmentalism, som innebär att Kommissionen och Europaparlamentet kan influera medlemsstater att fatta beslut om fördjupad integration, genom att påverka agendan. Ministerrådet och Europeiska rådet är de centrala institutionerna, men inflytandet som Kommissionen och Europaparlamentet har inom energipolitiken är inte försumbart (Bocquillon & Maltby, 2020). Energipolitiken är emellertid ett politikområde som medlemsstaterna vill behålla kontroll över, men integrationen har fördjupats under 2010-talet, och unionsmetoden används inom marknadsfrågor, då den europeiska energimarknaden är välintegrerad (Bocquillon & Maltby, 2020). Integrationen inom övriga delar av energipolitiken kan även fördjupas under kriser, exempelvis etablerades Energiunionen i efterdyningarna av gaskrisen 2009 när Ryssland stoppade leveranserna av gas till Europa. Eftersom de viktigaste

faktorerna för medlemsstaterna inom energipolitiken är försörjningstrygghet kan medlemsstaterna vid kris ha intresse av att fördjupa samarbetet även inom det området, och sedan Lissabonfördraget har EU också kompetens över försörjningstryggheten, även om möjligheten till gemensamma gasinköp genom Kommissionen inte nyttjats av alla medlemsländer (Bocquillon & Maltby, 2020).

Styrningen av Energiunionen kan användas som exempel för att illustrera europeisk integration inom energipolitiken, där Kommissionen och Europaparlamentet påverkade utvecklingen genom att ge Kommissionen uppdrag att övervaka medlemsländernas implementering av lagstiftningen, samt att unionsmetoden tillämpas inom marknadsfrågor. Däremot har medlemsstaterna fortsatt inflytande över energimix, och frågor som rör energipolitiken förhandlas mestadels i Europeiska rådet, givet områdets känslighet (Bocquillon & Maltby, 2020). Författarna beskriver situationen som en hybridmodell, med både intergovernmentalt och överstatligt beslutsfattande (Bocquillon & Maltby, 2020).

Embedded intergovernmentalism bidrar med flera indikatorer i analysschemat, där centralt är Europeiska rådets roll som agendasättare, men att Kommissionen och Europaparlamentet har påverkan genom debattdrivande och opinionspåverkan. Embedded intergovernmentalism intar en position mellan neofunktionalism och new intergovernmentalism, eftersom indikatorerna påpekar att överstatlighet förekommer inom marknadsfrågor, då unionsmetoden används med Kommissionens centrala roll, men samtidigt är medlemsstaterna negativa till fördjupad integration inom övriga områden, som rör energimix exempelvis. Medlemsstaterna har intresse av en fri elmarknad, för att exportera energi, och här finns fördjupad integration med överstatligt samarbete, varför indikatorerna framförallt fokuserar på energimarknaden som föremål för fördjupat samarbete, men att medlemsstaterna behåller kontroll över energipolitiken och energimixen. Kommissionen och Europaparlamentet har inflytande över lagförslagen, men Europeiska rådet är central aktör givet energipolitikens känslighet (Bocquillon & Maltby, 2020).

3.2 Neofunktionalism

Enligt neofunktionalismen fungerar Kommissionen som en motor för att driva integrationen framåt, genom *spillover*, som innebär att integration inom ett politiskt område kan spridas till andra områden genom att Kommissionen och EU-domstolen lägger lagförslag och dömer i en sådan riktning (Haas, 1958). *Spillover*-effekten är särskilt stark under tider av kris, Kommissionen kan då presentera förslag som syftar till fördjupad integration för att lösa problemen krisen medför, och medlemsstaterna är intresserade av lösningar (Bache, Bulmer & Parker, 2015). *Spillover*-effekten kan även relateras till tidigare forskning om europeisk integration under tider av kris, områden som tidigare präglats av europeisk integration tenderar att bli än mer integrerade under tider av kris, särskilt om krisen är symmetrisk (Ferrara & Kriesi, 2022; Schimmelfennig, 2018). Politiska områden som präglas av interdependens, och där EU har stora befogenheter kan lösas på ett mer icke-politiserat sätt av de överstatliga institutionerna, jämfört med områden som präglas av låga EU-kompetenser (Schimmelfennig, 2018).

Kommissionen är den centrala aktören inom neofunktionalismen, genom att Kommissionen kan påverka både statliga- och ickestatliga aktörer, samt på nationell och överstatlig nivå. Neofunktionalismen betonar att även andra aktörer än statliga har betydelse, exempelvis företag och individer. Därför kan andra aktörer än staten driva på för att fördjupa integrationen, eftersom de får fördelar av det (Bache et al., 2015). Under energikrisen skulle därför företag

och individer kunna sträva för fördjupat samarbete, för att mildra konsekvenserna av energikrisen.

Den neofunktionalistiska delen av analysschemat innehåller indikatorer om Kommissionen som central aktör i beslutsfattandet, och energikrisen behandlas som ett gemensamt europeiskt problem som kräver solidariska lösningar mellan medlemsstaterna. Ytterligare en indikator är Kommissionens självständighet gentemot övriga institutioner, som enda institution som får lägga lagförslag. Det neofunktionalistiska synsättet innebär att krisen föranleder fördjupad integration, eftersom Kommissionen har möjlighet att anta en ledarroll, med mer överstatligt beslutsfattande inom politikområden eller att Kommissionen förespråkar gemensamma åtgärder inom energipolitiken. Ytterligare en indikator i analysschemat består av att ju mer krisen fördjupas, desto mer fördjupas integrationen eftersom medlemsstaterna då också får intresse av fördjupad integration, och Kommissionen kan utnyttja krisen för att presentera förslag som fördjupar integrationen (Bache et al., 2015; Schimmelfennig, 2018).

3.2.1 Förväntningar på energikrisen 2022 – integration i tider av kris

Energikrisen kan anses vara både en symmetrisk och asymmetrisk kris, då samtliga medlemsstater har drabbats, men några har drabbats extra hårt, givet deras beroende av rysk energi (Osicka & Cernoch, 2022). Samtliga medlemsländer påverkas emellertid av skenande energipriser då den europeiska elmarknaden är gemensam och integrerad, vilket föranleder stigande energipriser för alla medlemsstater. Energikrisen uppvisar därför likheter med både eurokrisen, och framförallt Covid-19 pandemin, som också drabbade hela EU, men ett fåtal medlemsstater extra hårt. Eurokrisen och Covid-19 pandemin föranledde fördjupad integration, mestadels inom det ekonomiska området, med gemensamma stödåtgärder åt de utsatta länderna (Ferrara & Kriesi; Schimmelfennig, 2018). Likt Covid-19 pandemin är energipolitiken ett nationellt politikområde, som hälsopolitiken, därför är en förväntning att energikrisen präglas av fördjupad integration inom det ekonomiska området, men att medlemsstaterna behåller kontrollen över energipolitiken. Men i egenskap av en symmetrisk kris, kan energikrisen föranleda fördjupad integration och mer användning av EU-kompetenserna inom Energiunionen, eftersom symmetriska kriser tenderar att fördjupa integrationen inom områden som sedan tidigare präglats av europeisk integration (Schimmelfennig, 2018; Biermann et al., 2019). Utifrån konceptet med ”failing forward” (Jones et al., 2021) kan en annan förväntning vara att integrationen fördjupas inom Energiunionen, att EU genom krisen ges mer befogenheter att styra över medlemsstaternas import av energi, inom ramen för energiunionen. Integrationen fördjupas genom att de europeiska institutionerna inte är kompletta, och mer överstatlighet krävs för att dem ska kunna reagera. Energikrisen innehåller även inslag av en asymmetrisk kris, eftersom medlemsländerna är olika hårt drabbade. En förväntning är därmed att de mest påverkade medlemsstaterna kommer förespråka mer gemensamma åtgärder, likt migrationskrisen 2015 (Ferrara & Kriesi, 2022).

Sammanfattningsvis består förväntningarna på energikrisen 2022 av att integrationen framförallt kommer fördjupas inom det ekonomiska området, med olika stödåtgärder och marknadsmässiga åtgärder, eftersom den integrerade elmarknaden påverkar de höga energipriserna för hela EU, likt hanteringen av Covid-19 pandemin, då alla medlemsländers ekonomier påverkades. Givet energikrisens speciella karaktär, som både en symmetrisk och asymmetrisk kris, skulle det även kunna innebära att de hårdast drabbade medlemsstaterna

förespråkar mer fördjupande åtgärder, medan de mindre påverkade länderna istället behåller energipolitikens speciella prägel, med frivilliga åtgärder inom Energiunionen.

3.3 Analysschema

I analysschemat nedan presenteras frågor kopplat till indikatorerna som presenteras under respektive teori i det teoretiska ramverket. Indikatorerna är kategoriserade efter vilken teori de tillhör.

Tabell 1: Analysschema med indikatorer från respektive teori.

	Neofunktionalism	Embedded intergovermentalism	New intergovermentalism
Hur beskrivs energikrisen och lösningarna på krisen?	Gemensamt europeiskt problem, kräver solidaritet och gemensamma lösningar	Delvis gemensamt problem och gemensamma lösningar, på energimarknaden men ej energimix	Nationellt problem, men kan lösas med mellanstatliga inslag
Föreslår respektive institution överstatliga lösningar?	Krisen gör medlemsstaterna välvilliga till integration, institutionerna överens	Ja, men bara om intresse finns hos medlemsstaterna och inom marknadsfrågor	Nej, integration och samarbete men utan överstatlighet
Hur autonomt förhåller sig Kommissionen gentemot Europeiska rådet?	Kommissionen är autonom och lägger förslag som genomdrivs inom energipolitiken	Europeiska rådet är agendasättande, men Kommissionen & EP kan driva debatter och påverka lagförslagen	Kommissionen fungera på uppdrag av Europeiska rådet, endast expertverktyg under möten
Hur påverkas integrationen av fördjupad kris? (Tidsperspektiv)	*Spillover* leder till fördjupad integrationen under krisen	Krisen kan öka överstatligheten inom energimarknaden, men energimix och energipolitik fortsatt nationell kompetens	Integration utan överstatlighet, medlemsstaterna förhandlar intergovernmentalt, samarbetar vid intresse

Metodlitteraturen är enig om att det krävs ett analysverktyg för att genomföra en kvalitativ innehållsanalys (Esaiasson et al., 2017; Boréus & Kohl, 2018). Analysschemats frågeställningar är formulerade för att kunna identifiera skeenden som europeisk integration och frånvaron av den innebär. Indikatorerna fungerar som svar på frågeställningarna, och består av indikatorer från respektive teori inom europeisk integration. Syftet är att möjliggöra koppling mellan svaren på frågeställningarna och teorierna, för att kunna härleda utvecklingen till någon av teorierna.

Indikatorerna från neofunktionalismen karakteriseras av en positivitet gentemot europeisk integration, och beskriver energikrisens problematik som gemensam, och lösningarna som föreslås präglas av ökad samordning, där det centrala begreppet *spillover* driver integrationen framåt, och förstärks under krisen. Kommissionen är enligt neofunktionalismen också den

centrala aktören inom det europeiska beslutsfattandet (Bache et al., 2015; Haas, 1958; Schimmelfennig, 2018).

Embedded intergovernmentalism präglar analysschemat som en kombination av neofunktionalism och new intergovernmentalism. Indikatorerna från embedded intergovernmentalism innebär att de överstatliga institutionerna, Europaparlamentet och Kommissionen har möjlighet att påverka lagförslagen och integrationens riktning, trots att Europeiska rådet är den drivande aktören inom energipolitiken. Beslutsfattandet inom energimarknaden präglas av beslutsfattande med unionsmetoden, och därför finns erfarenhet av europeisk integration och medlemsstaterna har intresse av det. Därför betonar indikatorerna att fördjupad integration kan ske inom de marknadsmässiga aspekterna av energipolitiken (Bocquillon & Maltby, 2020)

Analysschemats indikatorer från new intergovernmentalism innebär att Europeiska rådet är den centrala aktören, som har inflytande över Kommissionens arbete. Beslutsfattandet inom energipolitiken sker mellanstatligt, och medlemsstaterna vill behålla kontroll över politikområdet. Integrationen kännetecknas av samarbete, men utan mer överstatlighet. Kommissionen är därför beroende av Europeiska rådet, och fungerar som ett expertverktyg under förhandlingarna i Europeiska rådet (Bickerton et al., 2015; Thaler, 2016).

4. Metod och material

Uppsatsens metod- och materialdel består av en presentation av det valda materialet, med diskussion om olika avvägningar som gjorts. Därefter presenteras studiens metod, som består av en kvalitativ innehållsanalys där materialet kommer analyseras med analysschemat som presenteras i tabell 1 ovan, i avsnittet *teoretiskt ramverk*.

4.1 Material

Det empiriska materialet består av mötesslutsatser från Europeiska rådet, lagförslag och initiativ från Kommissionen, samt resolutioner från Europaparlamentet. Materialet beskrivs i tabell 2 nedan. Materialet har avgränsats till tidsperioden oktober 2021 till oktober 2022, eftersom energikrisen inleddes under hösten 2021, med stigande energipriser, och först i oktober 2021 började energiproblematiken behandlas i EU. Material från Ministerrådet har valts bort eftersom Europaparlamentet, Kommissionen och Europeiska rådet har en mer framträdande opinionsbildande, och förslaginitierande roll inom EU, vilket för studien är relevant då förslagens sekvenser och initiering studeras. Studien hade emellertid gynnats av material från Ministerrådet för att kartlägga alla EU-institutioner, för att få allas ståndpunkter, men samtidigt har Europaparlamentet, Kommissionen och Europeiska rådet varit mest framträdande under krisen, varför materialet ändå bedöms vara relevant.

Materialet återfanns genom sökningar i institutionernas officiella register, och dokumenten som hade mest innehåll om energipolitik valdes ut. Dokumenten söktes även kronologiskt för att anpassas till Europeiska rådets möten, med första mötet i oktober 2021, och sista oktober 2022. Eftersom materialet kommer från EU:s officiella institutioner bedöms de vara äkta och trovärdiga enligt de källkritiska kriterierna (Esaiasson et al., 2017). Emellertid kan materialet ha en tendens, att institutionerna kan ha intresse av att beskriva verkligheten ur sitt perspektiv för att deras policyförslag ska få mest inflytande, exempelvis att Europeiska rådet beskriver energipolitiken som en nationell problematik för att undvika mer överstatlighet. Sådan tendens är dock värdefullt för studien, som ju undersöker sekvensen av policyförslag och ståndpunkter, och vilken institution som haft mest inflytande. Tendens är därför värdefullt för studien, och materialet bedöms som godtagbart.

Energikrisen är alltjämt pågående när studien genomförs (hösten 2022), vilket påverkar materialets relevans. Eftersom energikrisens händelseförlopp inte är slutfört kan nya politiska beslut fattas, som påverkar integrationens riktning och gör nuvarande material värdelöst. Studiens reliabilitet påverkas därför av det aktuella händelseförloppet, då resultatet kan vara missvisande om utvecklingen förändras. Resultatet bör därför tolkas som ett riktmärke för hur den europeiska integrationen utvecklas fram tills hösten 2022, och kan fungera som riktmärke för framtida integration.

Nedan presenteras materialet i en tabell, för att få en översikt över materialets kronologi samt mängden material som använts i studien.

Tabell 2: översikt över det använda materialet i studien, sorterat kronologiskt efter institution

Institution	Dokumenttitel	Beskrivning
Europeiska rådet	European Council meeting (21 and 22 October 2021) European Council informal meeting - Versaille Declaration 10 and 11 March 2022 European Council meeting (24 and 25 March 2022) Special meeting of the European Council (30 and 31 May 2022) European Council meeting (23 and 24 June 2022) European Council meeting (20 and 21 October 2022)	Europeiska rådets mötesslutsatser består av korta slutsatser om ställningstaganden och uppmaningar som medlemsländerna enats om i förhandlingar. Även om Europeiska rådet endast har en vägledande roll för EU, innehåller slutsatserna uppmaningar till övriga EU-institutioner om förslag på lagstiftning.
Kommissionen	COM(2022)135 (23/3 2022) Förslag om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten COM(2022)230 (18/5 2022) Planen REPowerEU COM(2022)473 (14/9 2022) Förslag till rådets förordning om en krisintervention för att komma tillrätta med de höga energipriserna COM(2022)553 (18/9 2022). Energikris: Tillsammans för EU genom förberedelser, inköp och skydd	Dokumenten består av förslag och initiativ som Kommissionen har presenterat under energikrisen. Kommissionen är den enda EU-institution som får presentera lagförslag, som vanligtvis antas eller förkastas av Europaparlamentet och Ministerrådet.
Europaparlamentet	P9_TA(2022)0219 (19/5 2022) De sociala och ekonomiska konsekvenserna för EU av Rysslands krig i	Dokumenten består av Europaparlamentets resolutioner som utfärdats och antagits under

Europaparlamentet	Ukraina – förstärkning av EU:s handlingsförmåga. P9_TA(2022)0121 Slutsatserna från Europeiska rådets möte den 24-25 mars 2022: bland annat den senaste utvecklingen i kriget i Ukraina och EU:s sanktioner mot Ryssland och genomförandet av dem. P9_TA(2022)0347 (5/10 2022) EU:s svar på ökningen av energipriserna i Europa.	energikrisen. Europaparlamentet debatterar olika ståndpunkter under plenum, och röstar sedan om en resolution, som fastslår Europaparlamentets åsikter i en specifik fråga.

4.2 Metod

Studien har genomförts med kvalitativ innehållsanalys, genom en analys av olika typer av policydokument från Kommissionen, Europeiska rådet och Europaparlamentet. Studien kan anses ha ett deduktivt förhållningssätt eftersom den utgår från ett i förtid formulerat analysschema, som fungerar som studiens preciserade analysverktyg och består av det teoretiska ramverket. Det preciserade analysverktyget använder både ett öppet och bestämt förhållningssätt vad gäller svarskategorier, i syfte att möjliggöra för mer tolkning av materialet. Fördelarna med den kvalitativa innehållsanalysen är att den möjliggör mer djupgående analys av materialet, vilket är fördelaktigt för studien eftersom den följer sekvensen av uttalanden och politiska förslag. Den kvalitativa tolkningen ger också möjlighet till att studera vilken påverkan de olika krisfaktorerna har haft på utvecklingen (Esaiasson et al., 2017). Det är därför fördelaktigt att kunna ges större möjligheter till tolkning av materialet, jämfört med den kvantitativa innehållsanalysen som framförallt studerar kvantiteten av hur ofta olika ord och uttryck förekommer (Boréus & Kohl, 2018). Genom att kartlägga uttalanden, policydokument och planer från respektive institution kan sekvenser i materialet spåras från de olika institutionerna, vilken institution som drev en särskild ståndpunkt som sedan influerat övriga institutioner. Tidsperspektivet är därför relevant i studien, som en sorts interaktionsvariabel, som kan stärka eller försvaga sambandet beroende på olika händelser som inträffat under tidsperioden (Esaiasson et al., 2017).

Initialt fanns planer på att genomföra studien utefter en process-spårande ansats (*process-tracing)*, men ansatsen valdes bort till förmån för den aktuella metoden eftersom resurserna av tid inte var tillräckliga. Enligt Esaiasson et al. (2017) kräver en process-spårande ansats att mer omfattande arbete görs kring processerna som leder fram till ett särskilt resultat, förutom analys av policydokument hade exempelvis intervjuer och en diskursanalys behövts genomföras för att få en mer omfattande förståelse för hur processen har sett ut. En process-spårande ansats hade varit lämplig för den aktuella studien för att förstå processen bakom olika beslut och policy-slutsatser, men de begränsade resurserna möjliggjorde ej en sådan studie. Den kvalitativa innehållsanalysen med utgångspunkt i teorierna om europeisk integration erbjuder ett

allternativt svar på frågeställningen, och det går att dra slutsatser om integrationens riktning under energikrisen, genom att endast studera EU-institutionernas policydokument.

Ett preciserat analysverktyg krävs för att genomföra en kvalitativ innehållsanalys för att analysera texterna (Boréus & Kohl, 2018; Esaiasson et al., 2017). Analysschemat i tabell 1 utgör studiens analysverktyg, och har konstruerats genom att indikatorer kopplade till respektive teori på europeisk integration utgör svarsalternativ till frågeställningarna som ställs direkt till materialet. För att matcha materialet till analysschemat användes en generös tolkningsmodell. Även om en text inte explicit skriver att institutionen eftersträvar mer överstatlighet, kan de ordval och faktiska förslag som presenteras resultera i ökad överstatlighet, och att institutionen är den drivande. En generös tolkningsmodell krävdes för att möjliggöra matchning av texterna med analysschemat, eftersom det är omöjligt att konstruera ett så stort analysverktyg som innehåller teoriernas *samtliga* indikatorer (Esaiasson et al., 2017). För att motverka eventuella misstolkningar av materialet givet den generösa tolkningsmodellen, användes en avsändarorienterad tolkningsstrategi, för att fokusera särskilt på vad institutionen uttryckte, och vad tidsperspektivet hade för påverkan. Den avsändarorienterade strategin minimerar riskerna för att den generösa tolkningen påverkar resultatet, eftersom jag som analytiker fokuserar särskilt på institutionernas omständigheter under analysen (Boréus & Kohl, 2018).

Studiens operationalisering består av indikatorerna från respektive teori och frågeställningarna, som presenteras i analysschemat. Studien präglades emellanåt av svårigheter att härleda texterna till respektive indikator och teori, eftersom en ensam teori inte kan beskriva utvecklingen, då ett händelseförlopp kan innehålla delar som kan kopplas till flera teorier. Analysschemat innehåller endast fyra indikatorer per teori, vilket även emellanåt framstod som knapphändigt, ett mer utförligt analysschema med fler indikatorer med mer anpassning till de specifika dokumenten hade förenklat härledningen till respektive teori. Validiteten påverkas negativt av bristerna i analysschemat, och därför användes den avsändarorienterade strategin under analysen, för att minska eventuella feltolkningar av materialet. Emellertid kan slutsatser ändå dras av studien, men validiteten hade gynnats av ett mer omfattande analysverktyg, för att fånga in fler indikatorer som kan kopplas till texterna. Vad gäller reliabiliteten gynnas studien av den avsändarorienterade tolkningsstrategin, eftersom den föranleder större fokus på avsändaren, men analytikern har ändå ett tolkande uppdrag, vilket riskerar föranleda skillnader i resultatet. Att energikrisen är pågående påverkar också studiens validitet och reliabilitet, eftersom händelseförloppet kan ändras, och lagförslag som studerats kanske inte antas, men det går ändå att utläsa vilken riktning den europeiska integrationen antar, åtminstone mellan oktober 2021 och oktober 2022.

5. Resultat

Uppsatsens resultat består av resultatet från del kvalitativa innehållsanalysen, och är kategoriserat efter frågorna som presenterades i analysschemat. Resultatet är även kategoriserat kronologiskt, där Europeiska rådets möte 21–22 oktober 2021 (EUCO 17/21) utgör startpunkt, och Europeiska rådets möte 20–21 oktober 2022 (EUCO 31/22) utgör slutpunkt. Kommissionens initiativ ”RePowerEU” (COM(2022)230) som presenterades i mars/maj 2022 för att hantera effekterna av den ryska invasionen av Ukraina, som förvärrade energikrisen. Planen ”RePowerEU” (COM(2022)230) har sedan varit vägledande i dem förslag Kommissionen presenterat för att hantera effekterna av energikrisen. Resultatet är även kategoriserat kronologiskt för att tydliggöra de förändringar som har skett under tidens gång, och för att möjliggöra sekvensering av olika initiativ och ståndpunkter.

5.1 Hur beskrivs energikrisen och lösningarna på krisen?

Europeiska rådet beskriver energikrisen som ett nationellt problem, där medlemsstaterna bör införa åtgärder för att minska utsattheten hos företag och konsumenter. Emellertid ombeds Kommissionen och Ministerrådet förbereda förslag för förstärkning av EU:s energisystem, samt den inre energimarknaden, med utgångspunkt i ”*security of supply*” och ”*taking into account the diversity and specificity of situations of Member states*” (EUCO 17/21, s.4-5). Även Europaparlamentet betonar medlemsstaternas skyldighet att stödja utsatta konsumenter, men fokuserade framförallt på stödjande insatser för klimatomställningen hösten 2021, som beskrevs som en ”*gemensam europeisk utmaning*” (P9_TA(2021)0441, st.3). I mars/maj 2022 presenterade Kommissionen ”RePowerEU”, ett omvälvande paket som ska förändra Europas energiförsörjning. I initiativet beskriver Kommissionen energikrisen som ett gemensamt europeiskt problem, som kräver samordnande insatser ”*i en anda av stark europeisk solidaritet*” (COM(2022)230, s.20).

Efter Rysslands invasion av Ukraina sker en förändring i synsättet på rysk energi, och det europeiska behovet av att bli mer självförsörjande. Både Versailledeklarationen (European council, 2022) och slutsatserna från Europeiska rådets möte 24-25 mars 2022 (EUCO 1/22) betonar att energikrisen är ett gemensamt europeiskt problem, som kan lösas med solidaritet och samordning, och beroendet av rysk energi måste fasas ut. Även om Europeiska rådet ger Kommissionen uppdrag att föreslå samordnande åtgärder, som gemensamma inköp av gas, samt solidaritetsåtgärder mellan medlemsstaterna så betonas ”*National circumstances and Member States' energy mix will be taken into account*” i utformandet av förslagen (EUCO 1/22, s.5). De gemensamma gasinköpen som föreslås ska även ske på frivillig basis, och medlemsstaternas rätt att köpa energi från valfri aktör betonas (EUCO, 1/22). Kommissionen hänvisar löpande till mötet i Europeiska rådet 24-25 mars 2022 i planen ”RePowerEU” (COM(2022)230), som sedan utgör grunden till andra energirelaterade förslag. Både i RePowerEU (COM(2022)230) och i förslaget om samarbete om naturgaslagring och överföring av gas (COM(2022)135) betonas emellertid, likt slutsatser i Europeiska rådet möte (EUCO 1/22) att hänsyn ska tas till medlemsstaternas nationella omständigheter, och baseras på frivillighet, framförallt vad gäller gemensamma gasinköp (COM(2022)135).

Vad gäller den gemensamma möjligheten till inköp av gas, nämner Europaparlamentet i sin resolution av den 7 april (P9_TA(2022)0121, st.18) att ”*Parlamentet vill se att arbetet med att skapa en gasunion som bygger på medlemsstaternas gemensamma inköp inleds*”. Även om förslaget om att fördjupa samarbetet mer kring gemensamma gasinköp först nämndes av

Europeiska rådet (EUCO 1/22) så var Europaparlamentet den institution som först explicit förordade fördjupat samarbete. Först under energikrisens senare skede, i oktober 2022 som Kommissionen presenterar ett förslag om att göra det obligatoriskt för medlemsstaterna att ge Kommissionen makten att samordna gasinköp som motsvarar 15% av påfyllningsskyldigheten. Förslaget beskriver att den energikrisen ”*kräver gemensamma extraordinära åtgärder, i en anda av europeisk solidaritet*” (COM(2022)553, s.8). Kommissionen skriver vidare:

> “Solidaritet och gemensamma insatser är det effektivaste sättet att hantera krisen, och genom enighet kommer EU och dess medlemsstater att övervinna krisen och forma en sann konkurrenskraftig Energiunion” (COM(2022)553, s.8).

Kommissionen föreslår därmed ett förslag som syftar till att fördjupa den europeiska integrationen, och nämner inte heller lika frekvent att hänsyn bör tas till medlemsstaternas nationella energimix och omständigheter. Utvecklingen märks även i Europeiska rådets möten som hölls under sommaren och hösten 2022. I juni 2022 enades Europeiska rådet om

> “The European Council invites the Council, together with the Commission, to take any appropriate measures to ensure closer energy coordination between Member States” (EUCO 24/22, s.5).

Under mötet som ägde rum i oktober 2022 enades Europeiska rådet om att energikrisen kräver ”*close coordination and of common European level solutions, where appropriate* […]” (EUCO 31/22, s.7). Slutsatserna är en markant skillnad från mötena som hölls under våren, då energikrisen framförallt kunde lösas med nationella ekonomiska åtgärder, och hänsyn skulle tas till nationella energimixen och omständigheter (EUCO 17/21; EUCO 1/22). Vad gäller sekvenser av uttalanden, var Europaparlamentet första institution som uttryckte sig i termerna av en fördjupad gas- och energiunion, medan Kommissionen i RePowerEU (COM(2022)230) uttryckte önskan om en fördjupad Energiunion, men inte lika skarpt som Europaparlamentet (P9_TA(2022)0121).

Utvecklingen kan kopplas till det neofunktionalistiska perspektivet, om att kriser föranleder fördjupad integration, det är tydligt att förslagen som presenterats under hösten 2022 när energikrisen fördjupats är integrationsfördjupande, exempelvis om att Kommissionen ska samordna gasinköpen, och att förslagen ska ske i en anda av europeisk solidaritet. I energikrisens inledande skeden präglades uttalandena emellertid av new intergovermentalism och embedded intergovermentalism, eftersom Europeiska rådet antog en vägledande roll, och gav Kommissionen och Ministerrådet uppdrag att ge lagförslag som tog hänsyn till medlemsstaternas energimix, men att energikrisen framförallt skulle lösas nationellt. Embedded governementalism tydliggörs även av att Europaparlamentets resolution om en gasunion slutligen föreslogs av Kommissionen i oktober 2022, vilket innebär att de överstatliga institutionerna har inflytande, även inom energipolitiken, framförallt på dem initativ som presenterats, men även på utfallen, eftersom Kommissionens förslag som innebär mer samordning också har antagits. New intergovernmentalism och embedded intergovernmentalism kan beskriva utvecklingen med att medlemsstaterna får intresse av fördjupad integration, men att integrationen inte är överstatlig, och att Europeiska rådet trots allt är drivande eftersom den sanktionerar fördjupad integration. Eftersom det dock är så tydligt att den fördjupande krisen föranleder mer samordning och integration, har krisfaktorerna en påverkan, varför neofunktionalism bäst beskriver utvecklingen.

5.2 Föreslår respektive institution överstatliga lösningar?

Kommissionen och Europaparlamentet föreslår överstatliga lösningar, medan Europeiska rådet blir mer positiva till överstatliga lösningar när krisen fördjupas. Emellertid var Kommissionen också något tvekande gentemot överstatliga lösningar under energikrisens inledningsskede. I förslaget för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om villkor för naturgasöverföringsnäten (COM(2022)135), från mars 2022, skriver Kommissionen

> ”Gruppen för samordning av samförsörjning bör få en starkare roll, med ett uttryckligt mandat att övervaka medlemsstaternas resultat när det gäller tryggad gasförsörjning och att på grundval av detta utveckla bästa praxis på området” (COM(2022)135, s.11).

Det är ett citat som kan kopplas till new intergovernmentalism, Kommissionen föreslår här ökad samordning men vill ge utökade befogenheter till en annan institution än sig själv, vilket är karakteristiskt för new intergovernmentalism, där integrationen sker utan överstatlighet. Även om Kommissionen föreslagit åtgärder som fördjupar integrationen i en ”*anda av europeisk solidaritet*” (COM(2022)230, s.20), så är Europaparlamentet ändå den institution som starkast förespråkat samordning och europeisk integration. Europaparlamentet har jämfört med övriga institutioner nyttjat ett mer hårdfört språkbruk i de antagna texterna, och uppmanar redan i maj 2022 ett EU-gemensamt totalt embargo på energiimport från Ryssland (P9_TA(2022)0219). Europaparlamentet skriver även att EU:s gemensamma handlingsförmåga bör förstärkas, och föreslår liknande lösningar som under Covid-19 pandemin, då EU gemensamt lånade pengar för att stödja utsatta länder, samt gemensamma riktlinjer för att EU ska spara energi (P9_TA(2022)0121); P9_TA(2022)0219). Europaparlamentet förhåller sig positivt till samtliga av de förslag som Kommissionen presenterat under energikrisen, särskilt krisinterventionen för att komma tillrätta med de höga energipriserna (COM(2022)473), där Europaparlamentet särskilt välkomnar solidaritetsbidraget, och omfördelningen av övervinster från energibolagen till utsatta medlemsländer och konsumenter (P9_TA(2022)0347).

Även Europeiska rådet har föreslagit överstatliga lösningar, men har kommit att bli mer positivt inställda till mer samordning desto mer krisen fördjupats, och ju mer tid som passerat. Under mötet 20 och 21 oktober 2022 enades Europeiska rådet om skrivningen

> “[…] and calls for further progress towards a full Energy Union serving the dual objective of European energy sovereignty and climate neutrality” (EUCO 31/22, s.7).

Europeiska rådet delar därmed Kommissionens förslag om en fördjupad Energiunion, som beskrivs i förslaget om gemensamma gasinköp (COM(2022)553). Europeiska rådet förhåller sig även positivt till de övriga förslagen som Kommissionen presenterat under energikrisen, framförallt ”RePowerEU” (COM(2022)230), samt förslaget om en krisintervention för att komma tillrätta med de höga energipriserna (COM(2022)473).

Under september/oktober 2022 tycks alltså en enighet existera bland EU:s institutioner, om att överstatliga lösningar krävs för att lösa energikrisen, framförallt på energimarknaden genom att reglera de vinster energibolagen får ta ut, men även förslag som påverkar medlemsstaternas energimix, genom att låta Kommissionen förhandla om energikontrakt. Under senare delen av 2022 tycks därför Kommissionen och Europarlamentet haft inflytande på Europeiska rådets ståndpunkter, eftersom förslagen som presenteras ofta syftar till att fördjupa integrationen. Dessutom har ett tydligt skifte i Europeiska rådets ståndpunkter skett sedan mars/maj 2022, då Europeiska rådet i högre utsträckning gav instruktion till Kommissionen om vilka förslag som

önskades, samt att de skulle ta hänsyn till medlemsstaternas självbestämmande över energimixen, till att under september/oktober 2022 förespråka en välintegrerad Energiunion och öppna för mer överstatlighet, där Kommissionen får mer makt. Utvecklingen under hösten kan bäst beskrivas med neofunktionalismen, eftersom de överstatliga institutionerna haft störst inflytande, och Kommissionen presenterat förslag som fördjupar integrationen. Det tyder på att krisfaktorerna tenderar att fördjupa den europeiska integrationen, och ge Kommissionen en ledande roll.

5.3 Hur autonomt förhåller sig Kommissionen gentemot Europeiska rådet?

Under hela tidsperioden har Kommissionen förhållit sig till Europeiska rådet, och presenterat förslag som Europeiska rådet önskat, eller rekommenderat Kommissionen att presentera. I planen ”RePowerEU” skriver Kommissionen

> ”Med utgångspunkt i Kommissionens meddelande uppmanade de [Europeiska rådet, ff. anm.] Kommissionen att snabbt lägga fram en detaljerad RePowerEU-plan” (COM(2022)230, s.1)

Kommissionen motiverar alltså sitt initiativ med att hänvisa till att Europeiska rådet ombett Kommissionen att presentera ett initiativ. Det kan kopplas till teorierna new intergovermentalism och embedded intergovermentalism, som beskriver Europeiska rådet som agendasättare, där Kommissionen fungerar som expertverktyg. I förslagen som presenteras tar Kommissionen också hänsyn till Europeiska rådet genom att skriva

> “Medlemsstaterna har därför frihet att välja vilken eller vilka marknadsaktörer som de ålägger att säkerställa att lagren fylls. De kan också besluta om det räcker med regleringsåtgärder” (COM(2022)135, s.10), samt ”Medlemsstaternas beroende av ryska energikällor skiljer sig åt eftersom energimiljön och energimixerna skiljer sig åt.” (COM(2022)230, s.2).

Kommissionen konstaterar därför att medlemsstaterna fortsatt ska kunna besluta över vilken aktör de väljer för att fylla lagren av gas, trots att beslut finns att fasa ut användandet av rysk energi, ges medlemsstaterna alltså möjlighet att fortsatt köpa rysk energi. Kommissionen konstaterar i planen ”RePowerEU” att medlemsstaternas beroende av rysk energi varierar, och att de har olika energimixer. Det finns alltså en respekt för medlemsstaternas fortsatta självbestämmande över energimix och energipolitik från Kommissionens sida. Det kan kopplas till new intergovermentalism, där Europeiska rådet inom energipolitiken har stor makt över Kommissionen, som försöker anpassa sina förslag till Europeiska rådets vilja.

Under hösten 2022 har emellertid Kommissionen kommit att anta en mer autonom roll gentemot Europeiska rådet, och i förslagen märks ett mer självständigt förhållningssätt, samtidigt som förslagen syftar till fördjupad europeisk integration. Kommissionen skriver i ett förlag

> “Kommissionen föreslår därför ett integrerat åtgärdspaket med ett ömsesidigt beroende, ska införas omedelbart” (COM(2022)473, s.2)

Kommissionen förhåller sig här mer autonomt gentemot Europeiska rådet, och manar istället till ett ömsesidigt beroende. I förslagen som presenteras under september/oktober 2022 betonas även att förslagen ska genomföras i en ”*anda av europeisk solidaritet*” (COM(2022)473, s.2; COM(2022)553, s.1). Texterna präglas i mindre grad av hänsyn till Europeiska rådet och

medlemsstaternas energimix, utan manar snarare till fördjupad integration och ömsesidigt beroende. Det kan kopplas till neofunktionalismen, att krisen föranleder en självständig roll för Kommissionen och Europaparlamentet, som genom enighet kan driva förslag och därmed driva integrationen framåt. Det ska emellertid nämnas att även Europeiska rådet är positivt till de fördjupade förslagen som Kommissionen presenterar, vilket också kopplas neofunktionalismen då kriser föranleder fördjupad integration genom enighet mellan institutionerna.

5.4 Hur påverkas integrationen av att krisen fördjupas?

Tidsperspektivet har en påverkan på den europeiska integrationen inom energipolitiken. Under hösten 2021 när krisen först börjar märkas är medlemsstaterna negativt inställda till mer samordning, och enligt mötesanteckningarna från Europeiska rådet från oktober 2021 beskrivs krisen framförallt som en nationell angelägenhet, där medlemsstaterna ska lösa krisen genom att stödja särskilt utsatta hushåll och företag (EUCO 17/21). I de tidiga texterna från Europaparlamentet (P9_TA(2021)0441) och Kommissionen (COM(2022)23; COM(2022)135) beskrivs också energikrisen framförallt som en nationell angelägenhet, där EU bör öka samordningen för att stärka det europeiska elnätets styrka, samt säkerställa att eventuella förslag till samordning måste beakta medlemsstaternas självbestämmande över energipolitiken, samt varje medlemslands nationella energimix. För att illustrera utvecklingen präglades den tidigare delen av krisen av att medlemsstaterna själva skulle lösa problemen med de stigande energipriserna genom olika typer av stöd, och de förslag som diskuterades skulle baseras på medlemsstaternas självbestämmande över energipolitiken.

Det går att skönja en förändring i synen på europeisk integration efter den ryska invasionen av Ukraina i februari 2022, då institutionerna började bli mer positiva till förslag som fördjupade integrationen, och under hösten 2022 existerade också en enighet bland institutionerna. I mars 2022 var dock Europeiska rådet mer restriktivt till samordning inom energipolitiken, förutom på energimarknaden, och betonade ”*National circumstances and Member States' energy mix will be taken into account*” (EUCO 1/22, s.5) samt ”*preserving the security of supply and avoiding disproportionate budgetary costs*” (EUCO 21/22, s.10). Europeiska rådet förordade gemensamma lösningar, men bara till viss del och att dem skulle respektera medlemsstaterna och heller inte vara för dyra. När krisen sedan fördjupades under sommaren 2022 förändrades Europeiska rådet, och i oktober 2022 lyder slutsatserna istället

> “The European Union will remain united to protect its citizens and businesses and take the necessary measures as a matter of urgency […] energy solidarity measures in case of gas supply disrutption at national, regional and Union level, in the absence of bilateral solidarity agreements” (EUCO 31/22, s. 5, 6).

Jämfört med under våren 2022 är alltså Europeiska rådet mer positivt till fördjupad integration, och beskriver EU som enat och nämner begrepp som *solidaritet*, som kopplas till europeisk integration. Det är i texterna mindre fokus på medlemsstaternas självbestämmanderätt över energipolitiken och energimix, utan mer om solidaritet och samarbete.

Utvecklingen kan kopplas till den neofunktionalistiska teorin, om att *spillover*-faktorn i tider av kris föranleder fördjupad europeisk integration. När krisen förvärras kan Kommissionen agera som en motor inom EU, och presentera lagförslag som fördjupar integrationen, vilka har antagits av medlemsstaterna i Europeiska rådet. I början av krisen fanns emellertid tendenser som passar väl in i new intergovermentalism och embedded intergovermentalism, eftersom Europeiska rådet varit den ledande institutionen där energikrisen diskuterats. Allteftersom

krisen förvärrats har övriga institutioner också fått inflytande på utvecklingen, varför neofunktionalism bäst beskriver utvecklingen.

6. Avslutande diskussion

Frågeställningen som uppsatsen skulle besvara var vilka effekter energikrisen har haft på den europeiska integrationen inom energipolitiken. Efter genomförd studie kan slutsatsen dras att energikrisen, särskilt när den fördjupats, har föranlett fördjupad europeisk integration och mer samordning inom energipolitiken. Även den drivande institutionen har förändrats, från att under krisens inledande skede ha varit Europeiska rådet, till att vara Kommissionen under energikrisens senare skede, under hösten 2022. Tidsfaktorn har därför en betydelse, ju längre tiden går och krisen fördjupas, tycks en enighet om fördjupad samordning och integration uppstå bland institutionerna.

Forskningsluckan som uppsatsen ämnade studera var hur den europeiska integrationen påverkas inom energipolitiken, under tider av kriser, eftersom krisfaktorer har föranlett fördjupad europeisk samordning under tidigare kriser. Energipolitiken är av särskild karaktär, då den präglats av nationella befogenheter. För att täppa till forskningsluckan studerades olika policydokument, och efter genomförd studie tycks alltså slutsatsen kunna dras, att tider av kris har en integrationsfördjupande effekt, även inom energipolitiken. Studien har dock genomförts under tiden som krisen pågått, vilket innebär att de lagförslag och initiativ som studerats kanske inte blir verklighet, eller att utvecklingen drar åt ett annat håll längre fram i tiden, men det tycks alltjämt finnas en tendens mot fördjupad integration hittills. Men studien kan ändå kritiseras för att dem slutsatser som dras baseras på inaktuellt material, eftersom det vid uppsatsen skrivande är oklart om några av initiativen och lagförslagen faktiskt antas och blir verklighet. Det skulle kunna innebära att slutsatserna blir missvisande, och icke-generaliserbara, men samtidigt kan de ge en indikation på hur utvecklingen har sett ut hittills.

Även om studien konstaterar att neofunktionalism bäst kan beskriva utvecklingen, kan även de övriga teorierna embedded intergovernmentalism och new intergovermentalism användas för att beskriva utvecklingen under energikrisen. Både embedded intergovernmentalism och new intergovernmentalism kan förklara utvecklingen med att Europeiska rådet har varit agendasättande, och att institutionerna under hösten 2022 tycks vara mer eniga kring att energikrisen kan lösas med gemensamma insatser beror på att Europeiska rådet också sanktionerat det, eftersom medlemsstaterna har intresse av fördjupat samarbete om det kan lösa krisen. Embedded intergovernmentalism, som erbjuder ett sorts ”mellanting” mellan neofunktionalism och new intergovernmentalism ger bättre dock bättre förklaring än new intergovernmentalism, eftersom både Europaparlamentet och Kommissionen har haft inflytande över de förslag som presenterats. Därför skulle embedded intergovernmentalism kunna erbjuda en bättre, eller lika överensstämmande bild av utvecklingen som neofunktionalism, men eftersom tidsfaktorn, med den fördjupade krisen har påverkat framförallt Europeiska rådets inställning till fördjupad integration, erbjuder neofunktionalismen bäst förklaring då det innebär att Europeiska rådet inte är den mäktigaste aktören, och att kriser faktiskt föranleder europeisk integration.

Studiens resultat ger även stöd åt tidigare forskning som studerat europeisk integration under tider av kris, som innebär att krisfaktorerna skapar incitament som gör att integrationen fördjupas (ex. Ferrara & Kriesi, 2022; Schimmelfennig, 2018). Särskilt resonemanget om Covid-19 pandemin som Ferrara & Kriesi (2022) skrivit om påminner mycket om den aktuella studiens resultat. Enligt Ferrara och Kriesi (2022) var pandemin, likt energikrisen, både en symmetrisk och asymmetrisk kris, men sympatin från övriga medlemsländer gentemot de värst

påverkade medlemsländerna minskade politiseringen i de europeiska institutionerna, särskilt Europeiska rådet, vilket gjorde att medlemsländerna kunde enas om gemensamma insatser på ett enklare sätt än under eurokrisen. Därför kan den aktuella studiens resultat också tolkas som att chockartade, svåra kriser möjliggör mindre politisering inom EU, och öppnar för mer europeisk solidaritet och gemensamma lösningar. Energikrisen har förvärrats av kriget i Ukraina, vilket i sig är en chockartad och extraordinär situation i Europa, som kan få EU-medlemmarna att inse fördelarna med att fördjupat samarbete, även inom energipolitiken, och föranleda mer europeisk solidaritet mellan medlemsländerna. Resultatet styrker även tidigare forskning som konstaterat att energikriser får medlemsländerna att fördjupa samarbetet inom energipolitiken, för att upprätthålla försörjningstryggheten av energi (ex. Szulecki et al., 2016; Thaler, 2016; Pointvogl, 2009).

Studiens resultat både motsäger och styrker den tidigare forskning om energipolitik, som innebär att medlemsstaterna ser energipolitiken som en nationell angelägenhet och att medlemsstaterna inte vill samordna sina energimixer (ex. Bocquillon & Maltby, 2018; Ringel & Knodt, 2018; Szulecki et al., 2016). Samtidigt kan studiens resultat tolkas i ljuset av att EU befinner sig i en allvarlig situation givet kriget i Ukraina, vilket som tidigare nämnts får medlemsstaterna att inse att fördjupat samarbete kan lösa energikrisen, även om det innebär mer samordning av energimixen.

Energikrisen är alltjämt pågående, och studien kan därför inte bidra med några generaliserbara slutsatser för *hela* energikrisen, då den inte är avslutad ännu och dess konsekvenser är okända. Däremot kan studien bidra med förståelse hur energikrisen har påverkat den europeiska energipolitiken fram tills hösten 2022, och ger förståelse för dem förväntningar som finns på den fortsatta energikrisen och framtida kriser, men *hittills* kan studien indikera att om energikrisen fördjupas, så kan förväntningarna på resterande del av energikrisen vara att energipolitiken kommer präglas av mer europeisk samordning. Därför kan framtida forskning studera hur den europeiska integrationen inom energipolitiken faktiskt påverkades av energikrisen, efter den är över. En sådan studie hade även kunnat inkludera mer material, för att öka förståelsen. Min studie har kunnat utröna att det finns tendenser till mer europeisk samordning och integration även inom energimixerna, och huruvida gröna energislag koordineras i medlemsstaterna, eftersom institutionerna ofta nämner det i dokumenten.

Hittills innebär utvecklingen att krisfaktorerna varit så starka att även energipolitik, ett känsligt politiskt område som medlemsstaterna bara delvis velat integrera, också kan påverkas så mycket av krisfaktorerna att integrationen fördjupad ännu mer. Givet de starka krisfaktorerna av kriget i Ukraina så kunde även andra politiska områden studeras i framtiden, exempelvis migrationspolitiken som likt energipolitiken är ett känsligt område, där medlemsländerna vill behålla sin kontroll. Min studies resultat ger förväntningarna att även migrationspolitiken skulle kunna ha präglats av fördjupad integration, eftersom den europeiska solidariteten kan vara mer omfattande än under migrationskrisen 2015 på grund av kriget i Ukraina.

Referenser

Bache, I., Bulmer, S., George, S., & Parker, O. (2015). Politics in the European Union. Oxford University Press.

Bickerton, C.J., Hodson, D, & Puetter, U. (Eds.). (2015). *The New Intergovernmentalism – States and Supranational Actors in the Post-Maastricht Era*. Oxford.

Boréus, K., & Kohl, S. Innehållsanalys. I Boréus, K., & Bergström, K. (2018). (Red). *Textens mening och makt.* (49-89) Studentlitteratur AB.

Biermann, F., Guérin, N., Jagdhuber, S., Rittberger, Berthhold., & Weiss, M. (2019). Political (non) reform in the euro crisis and the refugee crisis: a liberal intergovernmentalist explanation. *Journal of European Public Policy, 26*(2), 246-266. DOI: https://doi.org/10.1080/13501763.2017.1408670

Bocquillon, P., & Maltby, T. (2020). EU energy policy integration as embedded intergovernmentalism: the case of Energy Union governance. *Journal of European Integration, 42*(1), 39–57. DOI: 10.1080/07036337.2019.1708339

COM(2021)660. Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén samt Regionkommittén: Ta itu med stigande energipriser: en vertygslåda för åtgärder och stöd.

COM(2022)230. Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommitén samt regionkommittén: Planen RePowerEU.

COM(2022)473. Förslag till RÅDETS FÖRORDNING om en krisintervention för att komma tillrätta med de höga energipriserna.

COM(2022)553. Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommitén samt regionkommittén: Energikris: Tillsammans för EU genom förberedelser, inköp och skydd.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Towns, A., & Wägnerud, L. (2017). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad.* Wolters Kluwer Sverige AB.

EUCO 17/21. European Council meeting (21 and 22 October 2021) – Conclusions.

EUCO 21/22. European Council meeting (30 and 31 May 2022) – Conclusions.

EUCO 24/22. European Council meeting (23 and 24 June 2022) – Conclusions.

EUCO 31/22. European Council meeting (20 and 21 October 2022) – Conclusions.

European Council. (2022a). *Informal meeting of the Heads of State or Government – Versailles Declaration.*

Fabbrini, S., & Puetter, U. (2016). Integration without supranationalisation: studying the lead roles of the European Council and the Council in post-Lisbon EU politics. Journal of European Integration, 38(5), 481–495. DOI: 10.1080/07036337.2016.1178254

Ferrara, F.M, & Kriesi, H. (2022). Crisis pressures and European integration. *Journal of European Public Policy, 29*(9), 1351–1373. DOI: 10.1080/13501763.2021.1966079

Haas, E.B. (1958). *The Uniting of Europe: Political, Social and Economic forces 1950-57*. Stanford University Press.

Haas, E.B. (1968). *The Uniting of Europe: Political, Social and Economic forces 1950-57* (2nd edn). Stanford University Press.

Hooghe, L., & Marks, G. (2019). Grand theories of European integration in the twenty-first century. *Journal of European Public Policy, 26*(8). 1113-1133. DOI: 10.1080/13501763.2019.1569711

Jones, E., Kelemen, R.D., & Meunier, S. (2021). Failing forward? Crises and patterns of European integration. *Journal of European Public Policy, 28*(10). 1519-1536. DOI: https://doi.org/10.1080/13501763.2021.1954068

Kustova, I. (2017). Towards a comprehensive research agenda on EU energy integration: policy making, energy security, and EU energy actorness. *Journal of European Integration, 39*(1), 95-101. DOI: 10.1080/07036337.2017.1258757

Maltby, T. (2013). European Union energy policy integration: A case of European Commission policy entrepreneurship and increasing supranationalism. *Energy Policy, 55*(100), 435-444.

Moravcsik, A. (2018). Preferences, Power and Institutions in the 21st-century Europe. *Journal of Common Market Studies, 56*(7), 1648-1674. DOI: 10.1111/jcms.12804

Osicka, J., & Cernoch, F. (2022). European energy politics after Ukraine: The road ahead. *Energy and Social Science, 91*, 1-6.

P9_TA(2022)0219 (19/5 2022) De sociala och ekonomiska konsekvenserna för EU av Rysslands krig i Ukraina – förstärkning av EU:s handlingsförmåga

P9_TA(2022)0121 Slutsatserna från Europeiska rådets möte den 24-25 mars 2022: bland annat den senaste utvecklingen i kriget i Ukraina och EU:s sanktioner mot Ryssland och genomförandet av dem.

P9_TA(2022)0347 (5/10 2022) EU:s svar på ökningen av energipriserna i Europa.

Pointvogl, A. (2009). Perceptions, realities, concession—What is driving the integration of European energy policies? *Energy Policy, 37*(12), 5704-5716.

Puetter, U. (2015). The European Council: The Centre of New Intergovernmentalism. In Bickerton, C.J., Hodson, D, & Puetter, U. (Eds.). *The New Intergovernmentalism – States and Supranational Actors in the Post-Maastricht Era*. (165-184). Oxford.

Ringel, M., & Knodt, M (2018). The governance of the European Energy Union: Efficiency, effectiveness and acceptance of the Winter Package 2016. *Energy Policy, 112*, 209-220.

Sacadura Valle-Flor, M. (2018). The Six-Pack as a Test for the New Intergovernmentalism and Supranationalism Theories. *Revista Brasileira de Política Internacional, 61*(1), DOI: http://dx.doi.org/10.1590/0034-7329201800106

Schimmelfennig, F. (2018). European integration (theory) in times of crisis. A comparison of the euro and Schengen crises. *Journal of European Public Policy, 25*(7). 969-989. DOI: 10.1080/13501763.2017.1421252

Smeets, S., & Zaun, N. (2021). What is intergovernmental about the EU's '(new) intergovernmentalist' turn? Evidence from the Eurozone and asylum crises. West European Politics, 44(4), 852-872. DOI: 10.1080/01402382.2020.1792203

Szulecki, K. (2016). European energy governance and decarbonization policy: learning from the 2020 strategy. *Climate Policy, 16*(5), 543-547. DOI: 10.1080/14693062.2016.1181599

Szulecki, K., Fischer, S., Gullberg, A.T., & Sartor, O. (2016). Shaping the 'Energy Union': between national positions and governance innovation in EU energy and climate policy. *Climate Policy, 16*(5), 548–567.

Thaler, P. (2016). The European Commission and the European Council: Coordinated Agenda setting in European energy policy. *Journal of European Integration, 38*(5), 571-585. DOI: 10.1080/07036337.2016.11782